

GINA GORAJ
Tu dobrze się żyje

*Czyste powietrze
to lepsze jutro!*

GINNY PORADNIK ANTYSMOGOWY

CZyste POWIETRZE W GMINIE GORAJ

Co każdy mieszkaniec powinien
wiedzieć o jakości powietrza,
ogrzewaniu domu i ochronie
środowiska?

**CZyste
POWIETRZE**

**DOBRE
OGRZEWANIE**

**SPRAWNY
KOMIN**

**LEPSZE
ŚRODOWISKO**

**ZDROWSI
MIESZKAŃCY**

*Razem możemy
dbać o czystsze powietrze
w Gminie Goraj.*

SŁOWO WSTĘPNE

Jakość powietrza, którym oddychamy, zależy od wielu czynników. Znaczenie mają między innymi sposób ogrzewania budynków, rodzaj stosowanego paliwa, stan techniczny urządzeń grzewczych, sposób ich użytkowania, warunki atmosferyczne oraz wielkość emisji zanieczyszczeń.

Szczególnie w okresie grzewczym warto zwracać uwagę na to, czym i w jaki sposób ogrzewamy nasze domy.

Każdy mieszkaniec może mieć wpływ na ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Nie spalanie odpadów, prawidłowa obsługa urządzenia grzewczego, dbanie o przewody kominowe, ograniczanie strat ciepła oraz korzystanie z dostępnych programów wsparcia to działania, które mają znaczenie zarówno dla środowiska, jak i bezpieczeństwa mieszkańców.

Niniejszy poradnik ma przede wszystkim **praktycznie odpowiedzieć na najczęstsze pytania dotyczące jakości powietrza, ogrzewania budynków i codziennego postępowania.**

SPIS TREŚCI

1. Czym jest smog?
2. Czym jest pył PM10?
3. Czym jest PM2,5?
4. Czym jest benzo(a)piren?
5. Skąd biorą się zanieczyszczenia powietrza?
6. Czy można spalać odpady w piecu?
7. Dlaczego nie wolno spalać odpadów?
8. Czy sposób palenia ma znaczenie?
9. Czym jest uchwała antysmogowa?
10. Dlaczego warto dbać o piec?
11. Dobry komin – bezpieczny dom
12. Czym jest termomodernizacja?
13. Dlaczego termomodernizacja ma związek z jakością powietrza?
14. Czy warto wymienić źródło ciepła?
15. Czy można otrzymać dofinansowanie?
16. Gdzie sprawdzić jakość powietrza?
17. A co z czujnikiem jakości powietrza?
18. Czy jakość powietrza zawsze jest taka sama?
19. Co może zrobić każdy mieszkaniec?
20. Co warto zapamiętać?

1. CZYM JEST SMOG?

Smog to zjawisko związane z występowaniem w powietrzu podwyższonych stężeń zanieczyszczeń.

Do jego powstawania mogą przyczyniać się między innymi emisje z ogrzewania budynków, transportu, przemysłu oraz inne źródła zanieczyszczeń.

Duże znaczenie mają również warunki atmosferyczne. Przy słabym wietrze, niskiej temperaturze i niekorzystnych warunkach rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń mogą one pozostawać bliżej powierzchni ziemi.

Smog nie zawsze musi być widoczny. Sam wygląd powietrza nie pozwala określić jego jakości.

Dlatego warto korzystać z oficjalnych danych dotyczących jakości powietrza.

WARTO PAMIĘTAĆ:

Nie zawsze widać zanieczyszczenia w powietrzu. Ich poziom najlepiej sprawdzać na podstawie danych pomiarowych.

2. CZYM JEST PYŁ PM10?

PM10 to pył zawieszony składający się z bardzo małych cząstek o średnicy aerodynamicznej nie większej niż 10 mikrometrów.

Cząstki te mogą przedostawać się do dróg oddechowych.

Źródłem pyłu PM10 mogą być między innymi procesy spalania, transport, przemysł oraz inne źródła naturalne i antropogeniczne.

W sezonie grzewczym istotne znaczenie może mieć emisja związana z ogrzewaniem budynków.

3. CZYM JEST PM2,5?

PM2,5 to jeszcze drobniejsze cząstki pyłu zawieszonego – o średnicy aerodynamicznej nie większej niż 2,5 mikrometra.

Ze względu na niewielkie rozmiary mogą one docierać głębiej do układu oddechowego.

PM_{2,5} może pochodzić między innymi ze spalania paliw, transportu, procesów przemysłowych oraz innych źródeł.

Na poziom tego zanieczyszczenia wpływają również warunki atmosferyczne.

Dlatego w okresie grzewczym szczególnie ważne jest prawidłowe użytkowanie urządzeń grzewczych i ograniczanie emisji zanieczyszczeń.

4. CZYM JEST BENZO(A)PIREN?

Benzo(a)piren, oznaczany jako B(a)P, należy do wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

Może powstawać podczas niepełnego spalania paliw stałych i innych materiałów zawierających substancje organiczne.

Jego obecność oznacza się między innymi w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Wysokie stężenia benzo(a)pirenu są związane przede wszystkim z emisjami powstającymi podczas ogrzewania budynków paliwami stałymi w nieefektywnych procesach spalania.

WARTO PAMIĘTAĆ:

Sposób ogrzewania budynku i prawidłowa eksploatacja urządzenia mają znaczenie dla emisji zanieczyszczeń.

5. SKĄD BIORĄ SIĘ ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA?

Zanieczyszczenia powietrza mogą pochodzić z wielu źródeł.

Należą do nich między innymi:

- ogrzewanie budynków,
- transport,
- przemysł,
- rolnictwo,
- procesy spalania,
- niektóre procesy naturalne.

W miejscowościach, w których wiele budynków jest ogrzewanych indywidualnie, emisja z gospodarstw domowych może mieć szczególne znaczenie w sezonie grzewczym.

Nie oznacza to jednak, że jakość powietrza zależy wyłącznie od jednego źródła.

Na poziom zanieczyszczeń wpływają również warunki pogodowe, ukształtowanie terenu i możliwość rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

6. CZY MOŻNA SPALAĆ ODPADY W PIECU?

Nie.

Odpadów nie należy spalać w domowych piecach, kotłach ani innych urządzeniach grzewczych, które nie są do tego przeznaczone.

Do pieca nie powinny trafiać między innymi:

- plastikowe butelki,
- folie,
- opakowania,
- odpady komunalne,
- tworzywa sztuczne,
- materiały, których spalanie nie jest przewidziane dla danego urządzenia.

Odpady należy zagospodarować zgodnie z obowiązującym systemem gospodarowania odpadami.

WAŻNE:

To, że dany materiał może się palić, nie oznacza, że jest paliwem odpowiednim do spalania w domowym urządzeniu grzewczym.

7. DLACZEGO NIE WOLNO SPALAĆ ODPADÓW?

Spalanie odpadów w nieprzystosowanych do tego urządzeniach może powodować emisję szkodliwych substancji do powietrza.

Może również prowadzić do:

- powstawania uciążliwego dymu i zapachów,
- odkładania się zanieczyszczeń w przewodzie kominowym,
- pogorszenia stanu technicznego urządzenia,
- zwiększenia ryzyka pożaru,
- zanieczyszczenia najbliższego otoczenia.

Domowy piec lub kocioł nie jest spalarnią odpadów.

Nieprawidłowe spalanie może również powodować powstawanie większej ilości zanieczyszczeń niż prawidłowe spalanie odpowiedniego paliwa w sprawnym urządzeniu.

8. CZY SPOSÓB PALENIA MA ZNACZENIE?

Tak.

Znaczenie ma nie tylko rodzaj urządzenia grzewczego, ale również sposób jego użytkowania.

Warto:

- korzystać z urządzenia zgodnie z instrukcją producenta,
- stosować paliwo odpowiednie dla danego urządzenia,
- nie spalać odpadów,
- dbać o właściwy stan techniczny urządzenia,
- przestrzegać zaleceń dotyczących eksploatacji.

Niewłaściwe użytkowanie urządzenia może prowadzić do niepełnego spalania i zwiększonej emisji zanieczyszczeń.

Ważne: sam wygląd dymu nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, co jest spalane. Dlatego najważniejsze jest przestrzeganie obowiązujących przepisów i prawidłowa eksploatacja urządzenia.

9. CZYM JEST UCHWAŁA ANTYSMOGOWA?

Uchwała antysmogowa to przepisy określające wymagania dotyczące między innymi eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Jej celem jest ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Województwo lubelskie posiada obowiązujące regulacje dotyczące ograniczeń i wymagań związanych z eksploatacją instalacji grzewczych.

Przed wymianą pieca, kotła lub innego źródła ciepła warto zawsze sprawdzić aktualne wymagania prawne.

NIE KUPUJ URZĄDZENIA „W CIEMNO”.

Przed zakupem należy sprawdzić, czy wybrane rozwiązanie spełnia aktualne wymagania.

10. DLACZEGO WARTO DBAĆ O PIEC?

Sprawne urządzenie grzewcze to nie tylko kwestia jakości powietrza.

Ma ono również znaczenie dla:

- bezpieczeństwa mieszkańców,
- prawidłowego procesu spalania,
- zużycia paliwa,
- kosztów ogrzewania,
- trwałości instalacji.

Warto regularnie kontrolować stan urządzenia i reagować na wszelkie nieprawidłowości.

Urządzenie należy użytkować zgodnie z instrukcją producenta.

Jeżeli piec lub kocioł jest niesprawny, należy skorzystać z pomocy odpowiedniego specjalisty.

11. DOBRY KOMIN – BEZPIECZNY DOM

Przewody kominowe mają ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa budynku.

Ich stan powinien być odpowiednio kontrolowany, a przewody – w razie potrzeby – czyszczone zgodnie z obowiązującymi przepisami i wymaganiami dotyczącymi danego urządzenia.

Nie należy lekceważyć:

- problemów z ciągiem kominowym,
- dymienia,
- nietypowych zapachów,
- osadzania się sadzy,
- nieprawidłowej pracy urządzenia.

Regularna kontrola instalacji grzewczej i przewodów kominowych może pomóc ograniczyć ryzyko pożaru oraz innych niebezpiecznych sytuacji.

PAMIĘTAJ:

Bezpieczne ogrzewanie domu zaczyna się od sprawnego urządzenia i sprawnego przewodu kominowego.

12. CZYM JEST TERMOMODERNIZACJA?

Termomodernizacja to działania, które mają na celu ograniczenie strat ciepła w budynku oraz poprawę jego efektywności energetycznej.

Może obejmować między innymi:

- ocieplenie ścian,
- ocieplenie dachu lub stropu,
- poprawę izolacji,
- wymianę okien i drzwi,
- modernizację instalacji grzewczej,
- wymianę źródła ciepła,
- zastosowanie innych rozwiązań poprawiających efektywność energetyczną budynku.

PAMIĘTAJ:

Zakres prac powinien być dostosowany do konkretnego budynku.

13. DLACZEGO TERMOMODERNIZACJA MA ZWIĄZEK Z JAKOŚCIĄ POWIETRZA?

Budynek, który traci dużo ciepła, wymaga większej ilości energii do jego ogrzania.

Ograniczenie strat ciepła może zmniejszyć zapotrzebowanie budynku na energię.

W przypadku ogrzewania paliwami, których spalanie powoduje emisję zanieczyszczeń, mniejsze zapotrzebowanie na ciepło może oznaczać również mniejsze zużycie paliwa i potencjalnie niższą emisję – pod warunkiem prawidłowej eksploatacji urządzenia.

Dlatego termomodernizację warto traktować jako jeden z elementów poprawy efektywności energetycznej budynku.

WARTO POMYŚLEĆ O CAŁYM BUDYNKU, A NIE TYLKO O SAMYM PIECU.

14. CZY WARTO WYMIENIĆ ŹRÓDŁO CIEPŁA?

Wymiana źródła ciepła może być jednym ze sposobów ograniczenia zużycia energii i emisji zanieczyszczeń.

Nie ma jednak jednego rozwiązania odpowiedniego dla każdego domu.

Przed wymianą warto przeanalizować:

- stan budynku,
- zapotrzebowanie na ciepło,
- możliwość wykonania termomodernizacji,
- dostępne źródła energii,
- możliwości techniczne,
- koszty inwestycji i późniejszej eksploatacji,
- aktualne wymagania prawne,

- dostępne programy dofinansowania.

Rozwiązanie powinno być dobrane do konkretnego budynku i sytuacji mieszkańca.

15. CZY MOŻNA OTRZYMAĆ DOFINANSOWANIE?

Tak, funkcjonują programy, w ramach których można uzyskać wsparcie na działania związane między innymi z poprawą efektywności energetycznej budynków, termomodernizacją czy wymianą źródła ciepła.

Warunki programów, zakres kosztów kwalifikowanych, terminy naborów i wysokość dofinansowania mogą się zmieniać.

Dlatego przed rozpoczęciem inwestycji należy sprawdzić aktualne informacje w oficjalnym źródle danego programu.

WAŻNE:

Nie należy podejmować decyzji inwestycyjnej wyłącznie na podstawie starych informacji lub reklam.

16. GDZIE SPRAWDZIĆ JAKOŚĆ POWIETRZA?

Najlepiej korzystać z oficjalnych danych Państwowego Monitoringu Środowiska.

Aktualne informacje dotyczące pomiarów i oceny jakości powietrza można znaleźć na portalu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska „Jakość Powietrza”.

GIOS publikuje informacje dotyczące między innymi stężeń poszczególnych zanieczyszczeń oraz wyników pomiarów.

Warto korzystać z oficjalnych źródeł zamiast oceniać jakość powietrza wyłącznie na podstawie jego wyglądu lub zapachu.

17. A CO Z CZUJNIKIEM JAKOŚCI POWIETRZA?

Czujniki jakości powietrza mogą być przydatnym narzędziem do obserwowania zmian parametrów powietrza.

Mogą również pomagać w zwiększaniu świadomości mieszkańców dotyczącej wpływu warunków atmosferycznych i lokalnych źródeł emisji.

Trzeba jednak pamiętać, że lokalny czujnik nie zastępuje Państwowego Monitoringu Środowiska.

Przy ocenie jakości powietrza warto korzystać przede wszystkim z oficjalnych danych GIOŚ.

18. CZY JAKOŚĆ POWIETRZA ZAWSZE JEST TAKA SAMA?

Nie.

Jakość powietrza może zmieniać się w ciągu dnia, tygodnia i roku.

Wpływ mają między innymi:

- temperatura,
- wiatr,
- opady,
- wilgotność,
- pora dnia,
- sezon grzewczy,
- wielkość emisji,
- ukształtowanie terenu,
- możliwość rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

W okresie zimowym, szczególnie przy niskich temperaturach i słabym wietrze, warunki mogą sprzyjać gromadzeniu się zanieczyszczeń bliżej powierzchni ziemi.

Dlatego wynik pomiaru z jednego dnia nie opisuje jakości powietrza przez cały rok.

